

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ
ГЕНЕРАЛНА ДИРЕКЦИЯ „МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО“

СРЕДИЗЕМНО И ЧЕРНО МОРЕ
СТРУКТУРНИ ДЕЙСТВИЯ: БЪЛГАРИЯ, ГЪРЦИЯ, ИТАЛИЯ,
КИПЪР, МАЛТА, РУМЪНИЯ, СЛОВЕНИЯ, ХЪРВАТИЯ

Неофициални коментари на Оперативна програма на България за морско дело и рибарство 2014-2020: Втори работен вариант

Моля, обърнете внимание, че следващите по-долу забележки са неофициални и се отнасят за втория работен вариант на Оперативна програма за морско дело и рибарство (ОПМДР), изпратен от България на вниманието на Европейската Комисия в началото на септември 2014 г. ГЕНЕРАЛНА ДИРЕКЦИЯ „МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО“ си запазва правото да издаде допълнителни коментари и наблюдения по време на официалното изпращане на ОПМДР от България.

ГЕНЕРАЛНА ДИРЕКЦИЯ „МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО“ има следните неофициални коментари към специфичните раздели на българската Оперативна програма (ОП):

ОБЩИ КОМЕНТАРИ:

- Вторият работен вариант на ОПМДР представлява подобрение в сравнение с предходната версия, представена през февруари 2014 г. Въпреки това цялостният документ продължава да показва ограничена или никаква стратегическа визия и аналитичен размисъл, предопределящ изборите, направени от гледна точка на мерките на ЕФМДР.
- Тъй като Морско национално пространствено планиране (МНПП) са доминирани от същата липса на стратегическа визия, те действат ограничено като подпомагащ инструмент за мерките и показателите, включени в Програмата за морско дело и рибарство за аквакултури.
- Съдържанието както на ОПМДР, така и на МНПП представлява добра начална точка за лансиране на същинското стратегическо обмисляне на настоящия статус и очаквания на България от този сектор и неговото позициониране до 2020 г.
- Стратегическият подход към бъдещото развитие на всички български сектори, свързани с рибарство и обработване на аквакултури, следва да се трансформира в засилена съгласуваност между SWOT анализа, избраните мерки и показатели (т.е. контекстните показатели, показателите, измерващи резултата,

производствените показатели и показателите на представянето). Тази логическа и стратегическа яснота липсва в документа.

1. ИЗГОТВЯНЕ НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА И ПРИВЛИЧАНЕ НА ПАРТНЬОРИ

Няма специфични наблюдения на този етап, но резултатите от предварителната (ex-ante) оценка следва да дадат обратна връзка по отношение на информация/избори/аргументи, направени в документа, ако това е възможно.

2. SWOT АНАЛИЗ И ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА НУЖДТЕ

Общи коментари:

- SWOT анализът би спечелил много от аналитичен анализ (предоставен преди същинските таблици) на настоящия статус на сектора – неговите потвърдени проблеми, трудности, пречки, области с потенциал и др. Така както е представен понастоящем SWOT таблица с приоритети на ЕС, не става ясно как България е включила информация във връзка със силните страни, слабостите и др. в таблицата - какви са основанията за това?
- Секторът следва да укаже и предизвикателствата и проблемите, възникнали през периода на Европейския фонд за рибарство (ЕФР), коригиращите действия и научените поуки, за да се избегне допускането на същите грешки. Това до голяма степен е изключено от SWOT анализа, макар че е споменато на някои места. Накрая, тези аспекти могат да обяснят направените избори / да обосноват / внесат яснота в анализа на SWOT.
- *Като цяло има слаба връзка между предложената мярка, показателите и SWOT.*
- ОП следва да спомене *нуждата* от по-добро планиране на морското пространство за операции, свързани с развитието на рибарството и аквакултурите, както и териториалното сближаване като цяло. Освен това от гледна точка на задълженията на България, произлизащи от новата Директива за морско пространствено планиране (Директива за МПП 2014/89/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета), следва да бъде установена връзка между устойчивото разработване на морските ресурси и съвременното планиране на човешките дейности, свързани с морето.

Специфични коментари:

Сектор 2.1 SWOT анализ

Приоритет на ЕС 1: Насърчаване на устойчиво в екологично отношение рибарство (стр. 12-14)

- Моля, бъдете ясни в аргументите, които доказват силните страни (включително чрез бележки под линия или отделен анализ):
 - „постигнат капацитет за дейности по проучване“ и го обосновеете накратко;
 - уточнете трите модернизиращи рибарски пристанища;
 - „изграден административен капацитет“ - моля бъдете ясни какво имате предвид

- Върху слабите страни - не е ясно какво се има предвид със слабата страна „няма данни за рибарска инфраструктура в районите на Черноморието и Дунава“. Моля, уточнете.
-
- В „Идентифициране на нуждите“:
 - позицията върху подобряването на условията на рибарската инфраструктура споменава и *тръжни зали*, макар че това не е в съответствие с идентифицираните слабости. Това също следва да бъде дадено във връзка с инвестициите по ЕФР, направени за модернизацията на пристанищата, които включват и рибни пазари. Необходим е подходящ аналитичен анализ, който да подкрепи тази нужда.
 - Моля, бъдете по-конкретни по отношение на това какъв вид обработване имате предвид в „инвестиране в увеличаването на качеството на улова...“ и анализирайте до каква степен това представлява интерес за сектора - никаква аналитична аргументация не е представена, за да създаде връзка с тази нужда.

Приоритет на ЕС 2: Насърчаване на устойчиви в екологично отношение, иновативни аквакултури (стр. 15-16)

- Във връзка със *Силните страни*:
 - документът следва да бъде по-конкретен по отношение на стратегическите постижения по ЕФР (като стартиране на процеса за диверсификация на видовете) по-скоро, отколкото за простото увеличаване на броя на фермите. Това може да докаже основателна база за по-нататъшна консолидация.
 - Не е ясно какво се има предвид с „увеличена инвестиционна дейност от страна на предприемачите в сектора, ако са налични подходящи възможности за подпомагане по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (2007 – 2013)“. Възможностите вече бяха налице по Европейския фонд за рибарство.
 - Информацията за силните страни, свързана с органични ферми, следва да бъде подпомогната от информация в МНПП чрез средствата на аналитичен анализ на сегашната ситуация и потенциал за в бъдеще.
 - Не е ясно какво се има предвид с „преобладаващият брой язовири са замърсени слабо или *изобщо* не са замърсени“. Ако те не са замърсени, това прави ли ги неподходящи за аквакултура?
- Във връзка със *Слабите страни*:
 - Основното безпокойство е свързано с изявлението, засягащо „слабото разнообразие от видове“ и как това може да бъде свързано с прогреса, направен по време на внедряването на ЕФР (ако има такъв). В случай, че няма никакъв прогрес по време на ЕФР, това следва да бъде споменато и обяснено/обосновано по-късно в ОП, когато се обосновава трайният фокус върху диверсификацията на видовете.
 - България следва да обясни/обоснове своите основания за слабото място „Невъзможност на финансирането, налично по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (2007 – 2013), да удовлетвори нуждите на предприемачите за инвестиране във ферми.“ България следва да бъде наясно, че средствата на ЕС не могат по всяка вероятност да покрият всички потребности на сектора. Ето защо програмата следва да се фокусира върху онези ключови стратегически потребности, които са най-отличителни за сектора в БГ.

- Във връзка с *възможностите*:
 - България следва да изясни „растежа на пазара на аквакултура като резултат от развитието на туризма“. Макар че несъмнено има потенциал в този смисъл, този потенциал не е изрично анализиран/изследван в ОПМДР или МНПП. На този етап е неясно колко голямо ще бъде влиянието на туризма върху фермите за аквакултури и какво ще бъде нарастващото влияние върху пазара.

- Във връзка с *опасностите*:
 - Изглежда има противоречие между *опасността* „Усложняване на условията за достъп до финансиране“ и императива, заявен от МНПП за намаляване на административната тежест. Документът предполага ли, че процедурите за достъп до финансиране няма да разгледат въпроса за намаляване на административната тежест?

- По отношение на идентифицираните нужди:
 - Въпреки факта, че изложените нужди могат да бъдат взети предвид за българския сектор, изглежда че същите не са подредени по приоритет и във връзка с анализа, следван в морското национално пространствено планиране (МНПП). В този смисъл те изглеждат повече като списък за пазаруване, породени от зле изразено морско национално пространствено планиране, в което липсва добре изразена дългосрочна стратегическа визия за бъдещето.
 - Моля да предоставите повече анализ и обосновка в МНПП относно това какво се има предвид чрез „въвеждане на иновации - нови продукти, процеси и технологии“. Какво произлиза от тях? Какъв е настоящият потенциал на сектора да приеме подобни иновации?
 - Моля, уточнете в SWOT анализа или в МНПП нуждата от „увеличаване обема на производството...“, тъй като това не може да бъде нужда, отделена от пазарното търсене и какви са видовете, предвидени за увеличаване на обема на производство. Следва да има прогноза за това увеличаване в МНПП.
 - Моля, обяснете какви видове се имат предвид в идентифицираната нужда: „Създаване на нови ферми, включително чрез завъждане на нови видове и технологии за размножаване.“ Това не съответства с анализа, извършен в МНПП или в SWOT анализа.

- По отношение на SWOT анализа, следва да се осигури последователност по отношение на МНПП:
 - Тъй като МНПП има сериозни пропуски от гледна точка на стратегическата визия, следва да бъдат обмислени възможности за последователна дългосрочна политика за развитие на сектора, SWOT анализът следва да извърши повече за потвърждаването на нуждите, изложени в ОПМДР чрез МНПП.

Приоритет на ЕС 3: Насърчаване на прилагането на общата политика в областта на рибарството

- Моля, обосновайте/обяснете в „силни страни“ какво се има предвид чрез „изграден административен капацитет“ - като вземете предвид сериозните липси, свързани със събирането и докладването на данни.
- Моля да бъдете по-конкретни по въпроса какво се има предвид в „опасности“ по отношение на „ниско ниво на сътрудничество на съседните страни“, така че

в ОП да може да бъде оценено до каква степен Вие сте готови да се справите с тази опасност чрез възможни решения.

Приоритет на ЕС 4: Увеличаване на заетостта и териториалното сближаване (стр. 19 - 20):

- Повече последователност и конкретност се препоръчва във връзка с приоритета „Увеличаване на заетостта и териториалното сближаване“, във връзка с който е програмирано воденото от общностите местно развитие.
- Например една от идентифицираните слаби страни е следната: „Организиране на предварително дефиниран регионален подход за определяне на обхвата на рибарските общности от местните рибарски групи, който по някакъв начин ограничава интереса и възможността за прилагане на воденото от общностите местно развитие.“ От друга страна разширяването на териториалния обхват на рибарските области за прилагане на воденото от общностите местно развитие се вижда като възможност в този аспект. Тези два аспекта следва да бъдат взаимно свързани един с друг.
- Повече информация (вероятно в раздела за възможностите) се очаква по въпроса как областите ще бъдат дефинирани и как ще се отговори на нуждите на различни видове области (като онези в Черно море, бреговете на река Дунав и вътре в страната). *SWOT анализът не прави разграничение между различните видове области. Като следствие от тази липса на яснота, предложените критерии по 4.1.1. за избор на потенциални рибарски области са прекалено обширни и могат да предизвикат риск от определяне на области, които са прекалено големи и всъщност не са свързани.*
- Документът споменава на стр. 19 "*Деклариран интерес за прилагането на воденото от общностите местно развитие*". Моля, бъдете конкретни относно предприятията, които са декларирали интерес и потенциал да създадат нова организация на местните рибарски групи.
- Препоръчва се България да предостави специфични подробности за „Увеличена административна тежест при прегледа, одобрението и отчитането на проектите“, които ще бъдат съгласувани с действията, предложени по-късно в ОП в раздела, свързан с административната тежест.

Приоритет по ЕС 5 Подпомагане на маркетинга и обработването:

- SWOT анализът следва да представи подходящ анализ на настоящия статус на сектора и въз основа на това да се разбере обосновката на аспектите, включени в SWOT таблицата.
- Цялата таблица следва да бъде подкрепена от анализ, представен в началото на SWOT таблицата, ако не по друг начин.
- МНПП разделът върху обработването на аквакултурни продукти следва също да се използва за подкрепяща информация към SWOT анализа.
- Обяснете във връзка със „Силни страни“ какво се има предвид с конкурентно предимство в износа на определени продукти, изисквани от пазара на трети страни. Какви са конкурентните предимства? Какви са продуктите? Какви са третите страни? Липсват свързващите елементи за добра обосновка.
- Освен това във връзка със „силни страни“ е спомената „определена степен на консолидация“. Моля, бъдете по-конкретни за това какво се има предвид и каква е степента на консолидация. Как това съответства на цялостния анализ на секторите и на стратегическите възможности пред тях? Читателят следва да бъде поставен в контекст, в който да е в състояние да разбере какво все още остава да бъде направено.
- Моля да предложите повече специфика и яснота към „Увеличената инвестиционна дейност на предприемачите в сектора с подходящи

възможности за подпомагане в обработването по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (2007 – 2013)“ .

- По отношение на *слабостите* и броя на аспектите е необходима повече яснота:
 - Моля, уточнете какво се има предвид със „слабо-развити търговски отношения с трети страни.“ Кой са третите страни с потенциал за „обработващи лица“ за България? Защо?
 - Силната конкуренция от производители в трети страни - моля, бъдете по-конкретни и дайте подробности.
- Във връзка с *идентифицираните нужди*, макар че повечето от тях могат да са валидни за сектора, те не изглеждат обосновани в нито един анализ. По този начин нуждата изглежда по-скоро като списък за пазаруване за ЕФМДР, отколкото като стартегически набор от приоритизирани дейности.
 - Моля, подкрепете „търсенето на нови пазари“ с уточняване на конкурентното предимство на „обработващи лица“ за България и вероятно пазарите с потенциал за български продукти.
 - Моля, бъдете по-конкретни за това какво се има предвид с „разширяване обхвата на обработване“. От гледна точка на продуктите и споменаването, че това ще следва стриктно пазарното търсене.
 - Моля, уточнете защо „обработването на био аквакултури“ представлява нужда, а не възможност.

Раздел 2.2. Контекстни показатели

- Положителен аспект е, че България използва утвърдени показатели, така че да няма допълнително обръкване по време на прилагането на ОП.
- Има нужда от повече координиране с показателите на изходната продукция и на показателите, измерващи резултата.
- Моля, осигурете повишено съгласуване със SWOT анализа.
- По отношение на Приоритет на ЕС 1, показателите на екосистемата, липсващи на стр. 26 - моля, бъдете по-конкретни от гледна точка на нежелания улов. Трудно е да се планира използването на нежелан улов (както е споменато на стр. 35 - приоритет 1), ако неговото настоящо ниво не е ясно.
- В Приоритет на ЕС 2, показателите за „Обем на производство на органични аквакултури“ са предоставени „нулеви“ показатели - макар че SWOT анализът споменава в силните страни - стр. 15 факта, че големите части на аквакултурните ферми са органични поради производствени методи с нисък интензитет. *Моля да бъдете по-конкретни, тъй като органичната аквакултура е представена като потенциална бъдеща посока на развитие за България.*
- По отношение на Приоритет на ЕС 4 - Увеличаване на заетостта и териториалното сближаване (стр. 31) единствените описани контекстни показатели са размерът на бреговата линия, основните водни пътища и основните водни басейни в базова година 2013 - Брегова линия на Черно море: 378 км, Дунав: 471 км. В този смисъл *тези контекстни показатели не са свързани със SWOT анализа.*

- България следва да използва други показатели като описание на сектора, типология на потенциалните рибарски области, население, демографска структура, зависимост на рибарството и др.
- По отношение на Приоритет на ЕС 5 моля, осигурете повишено съгласуване със SWOT анализа. В дадените условия контекстните показатели засягат единствено частично SWOT анализа, който сам по себе си се нуждае от повече яснота и конкретност.

3. ОПИСАНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА

3.1. Описание на стратегията

- Преди всичко България следва да започне своята стратегия от ясен образ на настоящия статут на секторите на рибарството и аквакултурите. Такъв липсва като цяло и не може да бъде изведен от SWOT анализа.
- Въз основа на ясната представа за настоящето и като разгледаме конкурентните предимства, съществуващите възможности и потенциал за бъдещо развитие, следва да бъде проектирана стратегия за бъдещето. Това не нашият случай, тъй като стратегията не произлиза логически от такива аналитични съображения.
- България е опитна държава-членка в усвояването на европейски средства и Европейският фонд за рибарство добавя допълнително към този опит. В този смисъл България следва да се фокусира върху тези специфични мерки на ЕФМДР, които добавят стойност или прилагат конкурентните предимства на сектора по рибарство и аквакултури, като му помагат да стане по-конкурентен. Избирането на всички мерки на ЕФМДР следва да се избягва, тъй като това може да докаже липсата на ясна идея за бъдещето на сектора в България, както и да доведе до риска да се разпилеят средствата на ЕФМДР в огромен брой мерки с малко или никакво влияние.
- Макар че секторът признава наученото от „Европейския фонд по рибарство“, той следва да бъде по-конкретен като цяло, ключовите проблеми (разбира се някои коригиращи действия са указани на стр. 68 - за административната тежест), пречки и предизвикателства, пред които са е изправял ЕФР и тяхното наследство за ЕФМДР - какво вече е предвидено, за да се избегне повторението на историята?
- **Във връзка с приоритет 1** – стр. 35, в първата серия от наблюдения на България бе предложено да предостави визия за реструктуриране на флота в съответствие с данните за наличните ресурси в Черноморието. Въпреки всичко това искане изглежда се игнорира и избраните мерки, представени като „списък с желания“ са лошо обосновани спрямо приоритизирането на нуждите. Като цяло изглежда, че България не успява да изгради и да обоснове бъдеща визия за флота, включително чрез постиженията на ЕФР. Освен това не е ясно как настоящият подход се различава от този по ЕФР, за да се стигне до желания изход този път.
 - Тъй като България няколко пъти споменава риболовния туризъм (включително за диверсификация и нови форми на доходи за рибарите - стр. 35), е необходимо да предостави подробности за потенциала на тази дейност в България и до каква степен това е обещаваща дейност за сектора, която би била подпомогната със средства от ЕФМДР;

- Неизменният императив на използването на нежелан улов (стр. 36) е застрашен от това, че няма данни за сегашните нива на подобен улов. До каква степен това е реална възможност за България? Рибарите заинтересовани ли са да я използват?
- По отношение на инвестирането в тръжни зали и рибни пазари - трябва да бъде по-добре обосновано в ОП. Допълнително изясняване на същия аспект следва да бъде също предоставено в МНПП - не е ясно какъв тип тръжна зала се има предвид.
- Морските отпадъци - макар че това е реален проблем за всички държави - членки, степента, до която може да бъде решен със средства от ЕФМДР в България не е анализирана и по този начин мярката е слабо обоснована от тази гледна точка.
- **Във връзка с Приоритет 2** – стр. 36, изборът на мерките и техният приоритет следва да бъдат тясно свързани с МНПП. Освен това мерките следва да се изграждат върху основите, създадени от ЕФР (които не са изброени в този документ, освен за броя на създадените ферми). На този етап приоритизирането на мерките и причината, поради която са били избрани, не са много ясни - очаква се този аспект да се подобри с по-стратегическа насока, взета предвид в МНПП.
- **Във връзка с Приоритет 3** – стр. 38, избраните мерки се обосновават със сериозните липси в тези области.
- **Във връзка с Приоритет 4** - отбелязано е, че на стр. 39, България споменава, че мярката по „воденото от общностите местно развитие“ ще подпомага прилагането на всичките 6 цели, което представя „цялото меню“ с нуждите, което трябва да се предостави на местните рибарски групи, съгласно чл. 63 от ЕФМДР. Макар че това може да представя положителен аспект, логичните връзки със SWOT и по-широката потенциална роля на местните рибарски групи следва да бъдат прилагани.
- **Във връзка с Приоритет 5** – на стр. 39, необходима е повече обосновка за дейностите, избрани чрез последователен анализ на настоящата ситуация и стратегическите възможности за бъдещо развитие.
- Плановите за морско пространствено планиране могат да бъдат (частично) финансирани по **Приоритет 6** – ИМП (стр. 40), освен консултациите върху прилагането на единна среда за споделяне на информация за надзора на морската среда (CISE). В случай, че България реши другояче, тя следва ясно да предостави информация за това в раздел 3.4. - допълващ други програми, по каква друга ОП плановите за управление ще бъдат финансирани, тъй като те също ще донесат ползи за морските аквакултури.

3.2. Специфични цели и показатели, измерващи резултата

- Увеличена взаимна зависимост следва да бъде осигурена между всички видове показатели, мерки и SWOT анализи.

- Показателят за резултат за 2023 по Приоритет за ЕС 1 –промяна в нежелания улов, следва да бъде свързана с настоящото ниво на такъв улов - основен показател.
- По отношение на показателя за „смяна в броя на инцидентите на работното място“ на стр. 41 е трудно да се разбере как този показател може да бъде намален до -1. Най-вероятно той е 0.
- Моля, обяснете „промяна в обхвата на морските защитени зони“. Най-вероятно показателят се отнася към покритието.
- Ориентацията към иновации не е всъщност отразена в показателите, измерващи резултата.
- Резултатът за „промяна в обема на производството“ изглежда е имал малко увеличение в сравнение с основния период, като се вземат предвид сумите, отделени за продуктивни инвестиции.
- Не е ясно как показателите, измерващи резултата са били установени за „промяна на обема на производство на органични аквакултури“ и „промяна на обема на производство на системите за рециркулация“, докато все още не са били известни основните показатели.
- Какво означава „запазени работни дейности“ - показателят споменава за Приоритет по ЕС 2 на стр. 42.
- По отношение на Приоритет по ЕС 3 това изглежда странно и изискващо допълнително разясняване, че показателят „брой на установените сериозни нарушения“, е имал за цел 85 за 2013 г. Моля също да разясните защо на стр. 43 показателят за изпращане на данни е едва 90% за 2023 г.
- Показателят, измерващ резултат по Приоритет по ЕС 4 на стр. 43 е: „Брой на създадени предприятия“. *Очаква се откриването на 75 нови предприятия в резултат от прилагането на воденото от общностите местно развитие.* Това изглежда доста опростен подход спрямо показателите, измерващи резултат, който подход не оценява стратегическото въздействие, което воденото от общностите местно развитие може да окаже върху рибарските области.
- По отношение на Приоритет по ЕС 5, моля да уточните как са били изчислени показателите за „промяна на стойността/обема на първите продажби, които не са извършени от РОs““. Каква е връзката, основният показател? Защо другите показатели не се вземат предвид, а фокусът е само върху първите продажби? Тези показатели всъщност не са в съответствие със SWOT анализа и идентифицираните нужди.

3.3. Съответни мерки и изходни показатели (целеви стойности за 2023 г.)

- Всички показатели трябва да бъдат по-тясно свързани / да се основават на ясен SWOT анализ, който включва аналитичен анализ на сегашната ситуация на българските сектори.
- За Приоритет по ЕС 1 - „пълно меню“ от мерки бе избрано за гарантиране реструктурирането на сектора. *Като цяло обосновката е добре представена.*
- За Приоритет по ЕС 2 (стр. 51-56) – показателите следва да бъдат по-добре подпомогнати от подобренията в МНПП и стратегическата визия да бъде по-добре дефинирана в този документ.

- За Приоритет по ЕС 4 (стр. 59-60), България е избрала само 2 мерки: Подготвителен доклад (чл. 62.1.а) и прилагане на стратегии по воденото от общностите местно развитие (чл. 63) със съответните производствени показатели. Обосновката на тази комбинация от мерки е добре представена. Целевата стойност за 2023 г. е 6. Въпреки това мярката, която изглежда забравена, е сътрудничеството на местните рибарски групи, макар че обменът на опит и съвместни проекти между групите на между-регионално ниво и международно сътрудничество, са предвидени в дейностите, които ще бъдат подпомогнати от националната мрежа на местните рибарски групи.
- За приоритет на ЕС 5 (р. 60-62) –обосновката е добре представена, макар че изборът на мерки всъщност не е подпомогнат от аналитичен анализ. Последната забележка повдига и въпроса за точната стратегическа насока на сектора и броя на създадените проекти.
- За приоритет на ЕС 6 - Подпомагане на прилагането на интегрираната морска политика (ИМП), ОП следва ясно да очертае добавената стойност и резултата от интегрирания морски надзор. За тази цел в таблицата, посветена на приоритет на ЕС 6, страници 62 - 63, моля, допълнете първата точка, като добавите, че системата ще подпомогне различни органи, изпълняващи надзорни функции в морето“. Другите точки отразяват резултата от подобреното познание за морето. Затова, моля да реорганизирате текста в съответствие с това.
- Същото се отнася и за приоритет на ЕС 6 - когато стане дума за събиране на данни в контекста на разширени познания за морската среда (стр. 63), следва да се отдаде необходимото на съществуващия механизъм за събиране на данни, включително дейността, извършена от Европейската Комисия за събиране на морски данни, данни за продукти и данни от различни източници и по неофициален начин чрез Европейската мрежа за морско наблюдение и данни (EMODnet). По-специално развитието на EMODnet чрез порталите на морските басейни следва да помогне на оценяването на екологичното влияние на рибарството. Затова България е поканена да изясни ролята на мрежата сред обосновките, предоставени в таблицата.

3.4. Описание на допълването на програмата с други европейски структурни и инвестиционни фондове:

3.4.1 Споразумение за допълване и координация с други Европейски структурни и инвестиционни фондове и друго подходящо европейско и национално финансиране:

- Разделът следва да бъде по-стегнато представен/съкратен с фокус върху това как ЕФМДР допълва другите програми и какви са специфичните демаркационни линии.
- По отношение на допълването с Програмата за развитие на селските райони и ОП „Околна среда“ се очакват специфични аспекти във връзка с прилагането на воденото от общностите местно развитие (т.н. „мултифондове“).
- По отношение на демаркационните линии с ОП „Иновации и Конкурентоспособност“ на стр. 66, важно е да се подчертаят видовете малки и

средни предприятия, които преди всичко ще бъдат финансирани по ЕФМДР (тези, които са заети с рибарство, аквакултури, обработване и маркетинг).

- Моля, отстранете „синя енергия“ от списъка с областите, в които ще се търси допълване с ОП „Иновации и Конкурентоспособност“ (стр. 65);
- В раздела за допълване следва да се търси връзка с ОП „Добро управление“, за да се позволи административно подпомагане (договорни проучвания, осигуряващи обучението на персонала) за прилагането на интегрираните усилия за морски надзор (CISE);
- На стр. 67 се споменава за Програмата за развитие на селските райони, че не се очаква секторно и инвестиционно припокриване между ОПМДР 2014-2020 и Програмата за развитие на селските райони. Моля, вземете предвид потенциалното припокриване с „Leader“ и механизмите, които трябва да се установят, за да бъде избегнато.

3.4.2 Основни действия, с помощта на които да се постигне намаляване на административната тежест

- България се приканва да предостави повече яснота и специфични подробности (като примери, ако това е възможно) за очакваните резултати и предимства на мерките, които трябва да бъдат внедрени (стр. 69, т. 1-6), така че потенциалните бенефициенти да си представят веществените ползи, които тези мерки ще доведат за тях в ОП ЕФМДР.

3.5. Информация за макро-регионалните или стратегиите за морските басейни (където е приложима)

- Очаква се ОП принципно да се позове на бъдещата национална морска стратегия във въвеждащия раздел на глава 3 (стр. 34) и раздел 3.5. (страници 69-70), за да подчертае нуждата от съответствие с бъдещия документ, както следва: „Мерките, взети предвид по Програма за морско дело и рибарство 2014-2020, ще подкрепят разработването и прилагането на бъдещата основополагаща национална морска стратегия за Черно море в съответствие с ангажиментите по Споразумението за партньорство (стр. 82, 134).“
- В приоритетна стратегия 6 (стр. 70) - *Запазване на биологическото разнообразие, ландшафтите и качеството на въздуха и почвите*, е подчертано, че „местните рибарски групи следва да предоставят подпомагане за избора/прилагането на проекти“, свързани с биологическото разнообразие. Моля, обяснете по какъв начин това подпомагане се очаква да се получи.
- ОП следва да спомене нуждата от по-добро планиране на морското пространство за операции, свързани с развитието на рибарството и аквакултурите (като започнем от SWOT анализа), както и за териториалното сближаване като цяло. Освен това от гледна точка на задълженията на България, произлизащи от новата Директива за морско пространствено планиране (Директива МПП 2014/89/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета), следва да бъде установена връзка между устойчивото разработване на морските ресурси и съвременното планиране на човешките дейности, свързани с морето. Макар че разработването на този инструмент на ИМП няма да бъде

пряко подпомогнато от Програмата за морско дело и рибарство, всички мерки, изпълнени по последната, следва да съответстват на духа на новата Директива на ЕС.

4. ИЗИСКВАНИЯ, СВЪРЗАНИ СЪС СПЕЦИФИЧНИ МЕРКИ ПО ЕФМДР

4.3. Описание на метода за изчисляване на опростените разходи

- ГЕНЕРАЛНА ДИРЕКЦИЯ „МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО“ насърчава България да използва метода на опростените разходи за прилагането на ОП навсякъде, където това е възможно, за да намали административната тежест за бенефициентите и да осигури повече подпомагане за бенефициентите при оценяване на средствата. За момента България е избрала тази възможност единствено за 2 мерки.

4.5. Описание на метода за изчисляване на компенсация според съответните критерии, идентифицирани за всяка от дейностите, развивани по чл. чл. 40(1), 53, 54, 55 и 67 от Регулация (ЕО) No 508/2014

- ГЕНЕРАЛНА ДИРЕКЦИЯ „МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО“ си запазва възможността да отправя по-нататъшни коментари относно методологията на изчисляване на по-късен етап.

4.6. Предложен метод за изчисляване на компенсация за постоянно прекъсване

- ГЕНЕРАЛНА ДИРЕКЦИЯ „МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО“ си запазва възможността да отправя по-нататъшни коментари относно методологията на изчисляване на по-късен етап.
- Споменато е, че увеличение на подпомагането се предоставя за периода 2014-2020 г. в сравнение с периода 2007-2013 г., насочено към стимулиране на интереса на потенциалните собственици. По принцип това е добра посока. Въпреки това, България е призована да предостави пълна обосновка за това увеличение - особено до каква степен се очаква това специфично ниво на увеличение да окаже достатъчно стимулиращ ефект върху потенциалните кандидати за достъп до средства. Били ли са обсъждани други възможности/ други нива на увеличение и защо?

4.8.2. Създаване на национална мрежа

- Предвиденият бюджет за внедряване на дейностите на националната мрежа за местните рибарски групи е еквивалентът в лева на 400 хиляди евро. При условие, че проектите по сътрудничество са включени в дейностите на Националната мрежа по рибарство, важно е да се разбере обосновката на България за направеното разпределение и до каква степен се предвижда то да отговори на нуждите на националната мрежа.

5. СПЕЦИФИЧНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИНТЕГРИРАНОТО ТЕРИТОРИАЛНО РАЗВИТИЕ

Общи коментари:

- Описанието на стратегията за воденото от общностите местно развитие в последната версия на приоритетната ос значително се е подобрило. Въпреки това са необходими допълнителни разяснения, за да има логическа взаимовръзка между миналото, настоящето и бъдещето на воденото от общностите местно развитие в България.
- Основните слабости на сектора са свързани с подхода на мултифондовете и с това как България предвижда развитието на този подход, координиращите органи, предвидени да бъдат установени в този обхват, структурите, които издават поканите за предложения, планове (ако има такива) за общо подготвително подпомагане с други средства, как възможността за водещия фонд се използва в българския контекст, интересите на рибарите адекватно ли са представени в структурите на мултифондовете и др. Макар че текстът споменава, че „Концепцията за прилагане на подхода на воденото от общностите местно развитие“ ще бъде разработена от Министерския съвет, следва да бъдат включени специфични подробности за избягване на недоразумения.
- Няма никакви обяснения по координацията с други европейски структурни и инвестиционни фондове, макар че Споразумението за сътрудничество се позовава на други европейски структурни и инвестиционни фондове, особено Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), който ще бъде използван за воденото от общностите местно развитие.
- Същата нужда да бъдат разбрани предвидените механизми за координация на мултифондовете може да бъде откритоена във връзка с ОП „Околна среда 2014-2020“, която смята да използва местните групи за действие и рибарските местни групи за действие за внедряването на дейностите на мрежата на Натура 2000, при условие, че стратегиите на воденото от общностите местно развитие включват приемливи дейности по NPAF с източник на финансиране Оперативна програма „Околна среда 2014-2020“.
- Широките критерии (стр. 83) за определяне на потенциалните рибарски области според NAFA могат да създадат риск от получаване на прекалено големи и несъгласувани области. Тези критерии могат да доведат до ситуация, в която всички рибарски области да бъдат приемливи за воденото от общностите местно развитие, тъй като те не се основават на нуждите, идентифицирани от SWOT анализа и контекстните показатели. *Подробности за действията, предназначени да намалят тези ситуации, следва да бъдат включени в ОП.*
- На стр. 84 критерият „внедряване на LDS през периода 2007-13“ се споменава като критерий за избиране на LDS. Този критерий не е уместен, тъй като това би дало предимство на нови партньорства извън потенциала на съществуващи рибарски местни групи. Уместен критерий за избор би могъл да бъде административният капацитет на структурата, която управлява публичните средства и внедрява LDS и качеството на стратегията.
- Според рамката за представяне в програмния период 2014-2020, отново се очаква поне 6 стратегии на рибарски местни групи да бъдат приложени. Аргументите за това са, че от една страна поради ограничените финансови ресурси по протежение на цялата ос, разпределението сред повече рибарски местни групи не би било ефективно и икономически оправдано. *УО следва да се фокусира повече върху опита на ЕФР и върху това как този опит дава обратна връзка на опита на УО по отношение на оптималния брой на стратегиите/ рибарските местни групи, които трябва да бъдат*

подпомогнати и потенциалните рибарски области, в които ще се прилагат такива стратегии в България. Приложена е карта на местните рибарски групи по ЕФР, която се препоръчва.

- От българските органи се изисква да поемат ангажимент, че всички проекти, дейности и инвестиции, направени по мярката, следва да бъдат в съответствие с проекта на политиката на национално, регионално и местно ниво в сферите на образованието, здравеопазването и социалните грижи (включително подходящите стратегии). По този начин ще бъде гарантирано, че европейските структурни и инвестиционни фондове не подпомагат мерки, които биха провеждали/ поддържали каквато и да било форма на етническа сегрегация или биха извършили институционализация. Инвестициите на местно ниво следва да бъдат проектирани чрез последователни и интегрирани стратегии, насочени към десегрегация и деинституционализация, в съответствие с приоритетната ос на България.
- Разбираме, че възможността за опростени разходи не е взета предвид за рибарските местни групи, в съответствие с наблюденията, споменати на стр. 71.
- На стр. 84-85 се предлага бюджетът за проектите за сътрудничество на местните рибарски групи да бъде финансиран заедно с бюджетите за прилагане на стратегии за интегрирано местно развитие. *Обаче това не е предвидено в съответните мерки по воденото от общностите местно развитие.*
- Раздел 5.1.1. върху подготвителното подпомагане изглежда зле обезпечен и насочен.
- В раздел 5.1.1.1 (стр. 78) България споменава „недоразвита капацитет на местните рибарски групи - организациите са нови, създадени по средата на програмния период и времето за изграждане на местен капацитет е недостатъчно. Този аспект също трябва да бъде отразен в SWOT анализа.
- В раздел 5.1.1. (стр. 83) за подготвителното подпомагане, сред критериите за приемливост се споменава, че партньорството *следва да докаже капацитет в сферата на човешките ресурси и наличие на техническа сигурност за управлението на процеса по създаване на местни рибарски групи.*“ Обаче това противоречи на самата идея за подготвително подпомагане, което е предназначено да изгради способностите на местните рибарски групи.
- В раздел 5.1.4 (стр. 85-86) въпреки полезната информация, включена в задачите на местните рибарски групи и на управляващите органи, няма позоваване на техните роли в подхода на мултифондовете. Очаква се повече информация по този въпрос.
- По отношение на избора на местните рибарски групи, споменат на стр. 81, моля, направете го при балансирано представителство на акционерите на местните рибарски групи (чл. 61, 3 (а) от Регулацията на „Морско дело и рибарство“).

6. ИЗПЪЛНЯВАНЕ НА ПРЕДВАРИТЕЛНИ (ЕКС АНТЕ) УСЛОВНОСТИ (ПУ)

Общи ПУ:

- Представят се липсите в законодателството за обществените поръчки и статистически данни - условностите са само частично изпълнени.

Специфични ПУ:

- Административен капацитет за събиране на данни - неизпълнен

България трябва да положи сериозни усилия и да постигне развитие от гледна точка на събирането на данни и да предложи специфични действия за избягване на категоризацията на „сериозна загуба“. Настоящата информация, предоставена като действия в раздел 6.2., е доста бедна и неубедителна във връзка със стъпките, които следват занапред.

- *Административен капацитет за контрол* - частично изпълнено Както в случая със събирането на данни, България трябва да предложи специфични дейности за отстраняване на съществуващите слабости, за да се избегне категоризацията на „сериозна загуба“. В сегашния му вид раздел 6.2. е доста беден на специфични дейности, които могат да вдъхнат увереност, че идентифицираните слабости са на правилния път към разрешаването им.

7. ОПИСАНИЕ НА РАМКАТА ЗА ПРЕДСТАВЯНЕТО

- Да се направят показателите по-съгласувани с останалата част от ОП и по-уместни за стратегическа ориентация, която още предстои да се дефинира.
- Моля, осигурете съгласуване с раздел 3.3 . - показатели за производителност Например за Приоритет на ЕС 2 броят на проекти за продуктивни инвестиции в аквакултура е поставен на 71, макар че сумата от броя на проектите по чл. 48 – продуктивни инвестиции в аквакултура в сектор 3.3. - показатели за производителност е общо 70.
- По Приоритет по ЕС 4 не се вземат предвид стратегиите за местните рибарски групи. Единствено броят на проектите за подготвителното подпомагане е включен, макар че цялостното разпределение се използва до 2023 г.
- По отношение на обосновката на показателите за изпълнение, споменати в табл. 7.2., следните наблюдения следва да бъдат взети предвид:
 - По отношение на Приоритет по ЕС 1 таблицата споменава, че по време на подготвителния период рибарите са показали интерес и желание да участват в проекти, свързани с обработване на техния собствен улов. Има ли някаква извадка на рибари, които са били интервюирани - колко и какви са били резултатите? Рибарите показват ли интерес да представят сдружението си и неговите членове? Допълнителният въпрос, който се появява, е свързан с вида обработване, предвидено от рибарите и до каква степен подпомаганите способности за обработване ще окажат потенциално влияние върху обработващата промишленост - вече слабо използвани - 30%. От тази гледна точка е необходима повече яснота.
 - По отношение на Приоритет по ЕС 2 - стр. 105 се споменава, че при прилагането на ОП „Морско дело и рибарство“, ще бъдат използвани уроците, научени от ЕФР. Това вече би следвало да е поставяно като въпрос и да бъдат предоставени по-специфични указания от тази гледна точка. Освен това, бъдете конкретни, когато споменавате научените

уроци. Също така е важно да се обвържат показателите с цялостната стратегическа цел (различна от използването на средствата по ОП „Морско дело и рибарство“) с показателите за изпълнение.

- По отношение на ПС 4 - стр. 107 Тъй като се очаква поне 6 местни рибарски групи да бъдат финансирани, моля да бъдете прозрачни в свеждането на информация до читателя за последствията, в случай че има повече от (стратегии за внедряване).
- По отношение на ПС 5 - стр. 109 Тъй като стратегическата посока на този сектор е доста слабо дефинирана, показателите за изпълнение и неговата обосновка изглежда са в съответствие с тази лоша визия. Освен това отбелязахме, че за „*използвани данни и доказателства*“ текстът споменава, че големи части от проектите за обработване включват „строителни и инсталационни дейности“, което обикновено означава допълнителни съоръжения за обработване. Как това кореспондира с факта, че понастоящем 30% от капацитета за обработване не са добре използвани?

8. ФИНАНСОВ ПЛАН

Финансовото разпределение според приоритетите на Съюза ще трябва да следва приоритизацията на нуждите за постигане на стратегическа визия за сектора. Тъй като тази стратегическа визия за сектора все още не е ясна, необходимо е първо това да се обясни и съответно да се пригоди бюджета.

9. ХОРИЗОНТАЛНИ ПРИНЦИПИ

- В съответствие с принципа за устойчиво развитие, моля, подчертайте как екологичните проверки за аквакултури (особено органична/ екологична аквакултура) ще бъдат направени по време на и след финансирането на бенефициентите.

10. ПЛАН ЗА ОЦЕНКА

- Има много детайли в този интересен раздел на ОП. Капацитетът на УО да направлява този процес и да осигури точния брой човешки ресурси следва да бъде представен по-характерно.

11. СПОРАЗУМЕНИЯ ЗА ВНЕДРЯВАНЕ НА ПРОГРАМАТА

- *Като се имат предвид трудностите, установени при прилагането на ОП „Морско дело и рибарство“ във връзка с гарантирането на безпроблемното прилагане на програмата; и настоящата липса на визия в програмните документи за предстоящото съставяне на програмата, бихме препоръчали преосмисляне на дизайна на системата по управление и контрол, за да се подобри ефикасността, прозрачността и ефективността в прилагането на ОП „Морско дело и рибарство“*

12. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОРГАНИТЕ, ОТГОВОРНИ ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА СИСТЕМАТА ЗА КОНТРОЛ, ИНСПЕКЦИЯ И ИЗПЪЛНЕНИЕ

12.2. Кратко описание на човешките и финансовите ресурси, налични за контрол, инспекция и изпълнение

- Една от идентифицираните неправилности по време на административно проучване на контролната система на рибарството, извършена в България, бе липсата на координация между съответните услуги, особено във връзка с контрола на маркетинга на рибарството и аквакултурните продукти. За да се обърне внимание на този недостатък в ОП, необходимо е ясно да се идентифицират отговорностите на всеки отдел, включен във веригата на контрол на рибарството „от мрежата до чинията“, взаимодействията между компетентните органи, както и оперативните процедури и средства, които да бъдат използвани за подобряване на сътрудничеството в бъдеще.

12.4. Списък с избраните видове операции (Регулацията на „Морско дело и рибарство“, чл. 76).

- Дейностите, изброени в този списък, съвпадат с действията, дефинирани в Плана за действие, за да се разрешат проблемите в българската контролна система на рибарството. В този смисъл ОП изрично се позовава на следното:
 - Инсталиране на компоненти, за да се гарантира предаването на информация (т.е. Система за наблюдение на корабите (VMS), Система за електронно записване и отчитане (ERS), Система за автоматично разпознаване (AIS));
 - подобряване на проследимостта;
 - подобряване на възможностите за технически контрол (закупване на патрулен плавателен съд, инструменти за измерване на двойна дебелина, кантарно оборудване);
 - пилотни проекти, свързани с контрола на рибарството;
 - осъвременяване на официалния web site,
 - обучаване на персонала, отговорен за контрола и мониторинга,
 - кампания за запознаване и насърчаване на правилата в общата политика в областта на рибарството;
- Въпреки това ОП не дава никакви признаци за следване на подробни действия (например подробности за разработване на система за установяване на проблеми, която ще бъде разработена; брой на устройства ERS, VMS, AIS , които ще бъдат закупени, необходими за закупуване компоненти, свързани със софтуера и хардуера, необходими, за гарантирането на проследимост на аквакултурните продукти и др.
- Освен това един от приоритетите на ЕС за финансиране на контрол е подпомагането на внедряването на задължението целият улов да се изважда на брега. Препоръчително е да се идентифицират дейностите, които българските органи смятат да предприемат, за да подготвят и внедрят задължението за изваждане на брега на улова, така както е установено в чл. 15 от Регулация 1380/2013, тъй като това би било полезно във връзка със задължението за изваждане на брега на улова от калкан и подобните на него видове.
- *ГЕНЕРАЛНА ДИРЕКЦИЯ „МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО си запазва правото да издаде допълнителни коментари въз основа на прогреса и*

динамиката на прилагането на план за действие, за да се преодолеят недостатъците в българската контролна система на рибарството.

13. СЪБИРАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ (ГЛАВА 3 ОТ РЕГУЛАЦИЯТА НА „МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО“).

Общи коментари:

- Като общ коментар, засягащ глава 13, съставянето на ОП изглежда доста общо с много малко съществена част. Следва да бъдат включени допълнителна информация и обяснение във връзка с част 13.2 и 13.3, така както е указано в коментарите по-долу.
- По отношение на съдържанието на ОП, Националната програма за събиране на данни изглежда добре интегрирана в прегледа и препоръките на предварителния оценител, SWOT анализ, цели, стратегия и съответни мерки, Обаче по отношение на споразуменията за внедряване има много малко информация за връзките между национален кореспондент по националната програма за събиране на данни и управляващите и сертифициращите органи.
- Според самооценката на националната програма за събиране на данни предварителните условия, свързани с националната програма за събиране на данни, не са изпълнени. Следователно България трябва да вземе предвид сценария, в който план за действие ще бъде изпратен от България и приет от Комисията преди одобрението на ОП.
- Използването на данни от националната програма за събиране на данни е било препоръчано от предварителния оценител във връзка с основния път на развитие и контекстни показатели на ОП. Последователността следва се провери, като се вземат предвид слабите страни и слабото прилагане на националната програма за събиране на данни, установени миналата година.
- Изглежда има нужда от нови договори за партньора „Научни институти“, включен в проектната ОП. Трябва да се включи повече обяснение относно това какво се е случило досега при събирането на информация за националната програма за събиране на данни.
- Липсата на налични човешки ресурси за националната програма за събиране на данни и причините за това следва да бъдат идентифицирани, след като преди няколко годни прилагането на национални програми за събиране на данни е изглеждало удовлетворително.
- Никакви признаци за финансиране на националната програма за събиране на данни не са показани в текста (приемливи разходи по чл. 77 на Регулацията на „Морско дело и рибарство“ не са споменати). Въпреки това се предвиждат проучвания за националната програма за събиране на данни за Черно море в Румъния и участието в различни срещи във връзка с националната програма за събиране на данни.

Специфични коментари:

- a. Раздел 13.1. Общо описание на действията по събиране на информация, предвидени за периода 2014 - 2020 г.*
- Тази част следва да бъде съкратена и с малки промени може да бъде приета.
 - Няма специфична информация за дейностите, обхванати от чл. 77 на Регулацията за „Морско дело и рибарство.“ Това засяга основно финансирането на проучвания и изследвания за Черно море.
 - По отношение на периода след 2016 г. има позоваване на националната програма за събиране на данни (2014-2016), която трябва да бъде изменена в съответствие с най-късната законодателна рамка.
 - Подробности върху процедурата за събиране на данни са споменати накратко. Въпреки това в ОП „Морско дело и рибарство“ променливите данни, които трябва да бъдат събрани според националния план за събиране на данни, следва да не бъдат споменавани.
 - Разделът споменава, че са извършени опити за сключване на двустранни споразумения относно събирането на биологични данни с Румъния. Въпреки това текстът, свързан с дейностите по сътрудничество с Румъния, е прекалено подробен и включва минали дейности, които вече са изпълнени. Той трябва да бъде съкратен.
- b. Раздел 13.2. Описание на методите за съхраняване на данни, управление и използване на данни*
- Тази част не е приемлива и трябва да бъде доразработена.
 - Наличните бази данни са описани накратко. Допълнителни подробности следва да бъдат изисквани за съществуващите бази данни и тяхното изпълнение. Сигурността на съхраняването не е спомената. Средствата, използвани за отдалечен достъп, са основно права за достъп и парола. Изглежда, че ИТ базите данни не са добре разработени.
 - Няма преглед на никакви промени, предвидени спрямо настоящата организация с цел увеличаване на нейната ефикасност, намаляване на припокриванията и увеличаване на взаимната оперативност на национално ниво и с другите държави-членки или крайни потребители. Но е споменато, че системата за обмен на данни сред модулите е недоразвита. Има нужда от допълнителни подробности, в частност свързани с времето за разработване на бъдещи централни бази данни.
 - Настоящите процедури за контрол на национално ниво за качеството на данните са ограничени до насрещните проверки на журналите и изявленията за произход, удостоверенията за първа продажба, регистрираните документи на купувачите и транспортните документи. Важно е България да предостави ясен и изчерпателен преглед на настоящите процедури за контрол, внедрени на национално ниво, за да гарантира качество, цялост на основните събрани данни и на подробните и сумарни данни, произлизащи от тях за предаване на крайните потребители.

- Не е предоставена никаква информация за биологични, социо-икономически данни, както и такива за аквакултури и за обработване във връзка с контрола на качеството.
- c. *Раздел 13.3. Описание на това как ще бъде постигнато стабилно финансово и административно управление:*
- Предоставено е кратко описание за това как в рамките на цялостната система за мониторинг и контрол на ОП внедрените административни и финансови уговорки за събиране на данни ще осигурят стабилно управление на програмата за събиране на данни, както и качеството на събиране, съхраняване, проверка и разпространяване на данни. *Обаче има нужда от допълнителна информация - ролята на националната програма за събиране на данни в системата за управление и контрол следва да бъде по-добре обяснена.*
 - По отношение на взаимоотношенията между Националния кореспондент и УО, от описанието на ОП може да се заключи, че Националният кореспондент по Националната програма за събиране на данни става служител на УО и е очевидно свързан с избора на проекти за Националната програма за събиране на данни, но в тази част не е споменато по никакъв начин прилагането на многогодишната програма за събиране на данни.
 - По отношение на споразуменията за отчитане, свързани с включване на информация за събирането на данни в годишните доклади по прилагането на държавите-членки - включено е кратко описание относно начина на прилагане на отчитането. *Но няма никакво обяснение за събирането на данни. Моля, обърнете внимание на тази липса.*
 - По отношение на описанието на човешките и техническите ресурси, посветени на събирането на данни, както и на подобренията на всички тези аспекти в миналото - *предоставено е прекалено общо и кратко описание. Но няма информация за броя на хората, включени в дейностите по събиране на данни. В оценяването на ПУ по събирането на данни се споменава липсата на човешки ресурси за изпълняване на тези задължения.*
 - Разпространението на задачите, свързани със събиране на данни сред различни партньорски институции, все още предстои. Въпреки това е споменато за периода 2014-2020 г., че допълнителните партньори (научни организации) ще имат възможност да се присъединят към внедряването на програмата.

14. ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

Няма специфични коментари на този етап, макар че България следва да вземе предвид поуките, научени от ЕФР при бъдещото планиране на използването на финансови инструменти.

ГЕНЕРАЛНА ДИРЕКЦИЯ „МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО“ си запазва възможността да отправя по-нататъшни коментари на по-късен етап.

МНОГОГОДИШЕН НАЦИОНАЛЕН СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА АКВАКУЛТУРИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Общи коментари:

- При настоящите МНПП изглежда, че България няма амбиции да предостави стратегическа визия за сектора на аквакултурите и за подпомагане/обосноваване на решенията за отпускните средства по ОП „Морско дело и рибарство“ със специфични мерки за аквакултурите. На този етап не е ясно каква е посоката на развитие на сектора на аквакултурите в следващите 7 години и до каква степен тази визия може да бъде подпомогната от ОП „Морско дело и рибарство“.
- Като имаме предвид информацията, включена в документа, документът може да се счита за добър старт за бъдещите възможности за изясняване на политиката, които могат да бъдат разгледани за бъдещето на българските аквакултури.
- Няма никакви ясни връзки, представени в рамките на документа между фактите - *потенциални области за развитие - цели за бъдещето*.
- Липсата на стратегическа визия води до опростено представяне и обосновка на мерките на ОПМДР. Тяхната приоритизация в съответствие с конкурентните предимства е почти напълно пренебрегната, поради което изглежда, че всички те са с една и съща значимост за България.
- Информацията, предоставена в детайлния SWOT анализ в Анекса към МНПП, следва да бъде по-добре използвана за реализиране на връзки с (да бъдат разработени) възможности на политиката за бъдещото развитие на сектора.

Специфични коментари:

- 1. НАЦИОНАЛЕН КОНТЕКСТ И ВЗАИМООТНОШЕНИЯ С КЛЮЧОВИ НАЦИОНАЛНИ ЦЕЛИ**
 - 1.1. Общо описание и развитие на под-сектора „Аквакултура“ в България
 - 1.1.1 Настоящи тенденции в производството на аквакултури в България

- Предоставената информация е много добра, но прекалено описателна без никакви стратегически изводи/ препоръки в края на раздела.
- В т. 7 документът се опитва да представи стратегическо предложение във връзка с посоката, към която „бъдеща диверсификация ... следва да бъде ориентирана“, без ясно да изясни обосновката за това. Макар че ориентирането към „ценни видове на местната фауна“ може да представя положителна посока за развитието на българските аквакултури, България любезно се приканва да разработи „една или друга причина“, поради която това не се е случило в миналото и какви са истинските аргументи и основания за стремежа към това в бъдещето.
- Разделът не посочва ограниченията, наложени от някои от представените видове. Например за есетрата един фермер обикновено се нуждае от 7 години, преди да започне да продава своята продукция и да генерира печалба.
- За незапознатия читател, моля, споменете какви породи риба са включени в различните видове (пъстървови, шаранови, сомови и др.) Същото се отнася за видовете риба според солеността и температурата на водата.
- Във връзка с фиг. 3, моля, представете и проценти.
- Моля, обяснете и по възможност анализирайте фиг. 9 по отношение на обемите производство и регистриране на фермите за черноморски миди. Какви са причините за увеличението, регистрирано през последните години?
- Не е много ясно как този раздел поддържа и подпомага другите раздели на МНПП - особено по отношение на споразуменията за подпомагане за по-нататъшни стратегически избори в развитието на аквакултурите. Кои видове имат потенциал и кои нямат? Кои са по-подходящи и препоръчителни за България и защо? Задължително е България да направи повече от добро описателно предоставяне на информация.

1.1.2. Ключови системи за производство в под-сектора „Аквакултура“, използвани в България

1.1.2.1. Производствени системи в аквакултурите в сладководни басейни

- Както в случая на предходния раздел, много добра описателна информация, както и указване на предимствата и недостатъците на различните производствени системи, но без никакви заклучителни коментари/ препоръки в края на раздела относно бъдещия потенциал на всички различни производствени системи. Фокусираните препоръки следва да бъдат изградени във връзка с положенията, предоставени в детайлния SWOT анализ на раздела в Анексите.
- Разделът следва да се придвижи с една стъпка напред, като направи изводи относно това кои са обещаващите производствени решения за бъдещето в България и защо. Това всъщност е обхватът на документа. При условие, че България се фокусира повече върху култивирането на риба в специални езера или с размножаването на риба в изкуствени водоеми и др. - *следва да бъде представена класификация/приоритизация на производствените*

системи и техният потенциал за бъдещето, за да се открие стратегическото мислене. Анализът следва да разгледа и различните видове риба, свързани с всяка производствена система.

- Например отглеждането на риба в специални басейни/езера изглежда много обещаващо. Въз основа на наличните данни документът може да препоръча това да продължи да бъде приоритет за България, но следва да бъде обмислен по-балансиран подход към култивираните видове, като се вземе предвид пазарната ситуация - както по-нататък в документа се посочва, че българският пазар е преситен от шарани.

1.1.3. Разпределение на производството в под-сектора „Аквакултура“ според регионите в страната.

- Много добро представяне на фактите. Обаче не е ясно кои области имат най-голям потенциал за развитие на аквакултурите, кои видове, кои производствени системи. Читателят трябва да анализира сам информацията, за да направи извод. България следва да предостави заключителни коментари в края на раздела във връзка със заключителните изводи, направени от представените факти.
- Разделът засяга въпроса за големите ферми, които са представени като „гръбнака“ на българското производство, както и този за малките ферми. Все пак се очаква по-последователен анализ на предимствата и недостатъците на двата вида ферми и обосновката на насочването на подпомагането в бъдеще.
- Тревожно е, че голям брой ферми (напр. 226 ферми) не са предоставили данни за производството през 2012 г., затова те не могат да бъдат включени в анализа. До каква степен те имат основна роля за сектора и какво ще бъде влиянието на тяхното не-включване при стратегическите избори за бъдещето. Моля, дайте подробности.
- Разделът (стр. 18) представя редица специфични ситуации - например ферми с нулево производство, които могат да променят реалността и с това - стратегическия анализ. Предлагаме българската страна да изясни какъв дял заемат подобни ферми в цялостния сектор и ролята, която те могат да имат за вземането на стратегически решения за сектора в бъдеще.
- Всяко предположение за фермите и липсата на производствени данни за 2012 г. (стр. 19) следва да бъде проверено и потвърдено, съответно трябва да бъде представена информация. Непроверени предположения следва да не бъдат включвани в документа, тъй като те са подвеждащи за цялостния имидж на сектора.
- Разделът завършва на стр. 19 с редица изводи, които също са описателни/ факти, не се предоставя стратегически поглед върху потенциалната посока за бъдещо развитие на сектора. България следва да обърне внимание на тази липса.

1.1.4. Консумация на риба

- Много добър раздел, който всъщност завършва със стратегическо заключение (стр. 22): „операторите на ферми за производство на шарани и други сладководни видове, които нямат добър потенциал за износ, следва да преразгледат с по-добри пазарни възможности.“
- Това, което е важно да се включи, е информация върху видовете чужди породи риби, внесени и предпочитани от България. В случай, че някои от тях могат да бъдат местно произведени, това може да бъде допълнителен признак за бъдещото развитие на българските аквакултури.

1.1.5. Работна заетост в под-сектора „Аквакултура“

- Препоръчва се България да включи информация за значителното увеличение през последните години на брутната добавена стойност на служител и причините за това. Информация относно развитието на заплатите също трябва да бъде включена. Въз основа това България трябва да направи изводи за бъдещите тенденции в сектора.

1.1.6. Внос и износ на риба и рибни продукти

- Много добър анализ е предоставен в раздела.
- България любезно се приканва да включи повече информация за потенциалния риск от чужда конкуренция на българския (увеличен внос на дадени породи риби) пазар и да опише различните конкуренти на чуждия пазар (за износ).
- След информацията за положителния и отрицателен търговски баланс в края на раздела (стр. 25) *документът следва да представи и набор от стратегически указания, които да бъдат разгледани от българския сектор за аквакултура.* Има ли потенциал за бъдещо развитие на аквакултури за пъстърви и ракообразни, за да се намали отрицателния търговски баланс? Какви са освен това рисковете в дългосрочен план за положителен баланс - тъй като българският шаран ще се сблъска с конкуренция на румънския пазар от други централно-европейски държави (Полша, Унгария и др.) Има ли други обещаващи породи за износ/ за кои пазари/ в каква близост?

1.1.7. Обработващ отрасъл

- Моля, обяснете на какво се позовава този раздел - на обработване на продукти, идващи от българския аквакултурен сектор или на целия обработващ сектор принципно (последното следва да не е възможно в План, посветен на аквакултурата). Препоръчва се България да осигури необходимата яснота.
- Разделът е много беден както от гледна точка на представянето на настоящите силни страни, възможности и предизвикателства, така и на възможните стратегически насоки за бъдещето. Разделът предоставя ограничена подкрепа за SWOT анализ в ОП „Морско дело и рибарство“, за мерките по „Морско дело и рибарство“, включени в програмата и за бюджета, изискан по оперативната програма.

- Не е споменат потенциалът на отрасъла в съответствие с вътрешното и външното търсене, неговата способност за конкуриране на чуждите пазари и др. Потенциалът за диверсификация на сектора спрямо нови продукти не е споменат. Цялата тази информация следва да бъде включена от България като част от фокусиран анализ на сектора, който следва да бъде включен в този раздел.
- Не е предоставена никаква информация/анализ по отношение на факта, че общият капацитет на сектора не е оползотворен в пълна степен - с 30%, което дава възможност за допълнително включване на производство на аквакултура в обработването.
- Не е ясно как различните сценарии за развитие на българските аквакултури в бъдеще ще повлияят на обработващия сектор.
- Не е ясно какво е било влиянието на ЕФР върху сектора (освен спрямо броя на проектите), въпреки финансирането, отделено за него.
- Като цяло разделът се нуждае от повече информация и аналитичен анализ, без да се пропускат стратегическите препоръки за бъдещия потенциал в края на раздела.

1.1.8. Маркетинг и инфраструктура

- Без да представи сегашната ситуация в България, разделът започва (стр. 26) с извод: „спешна нужда от създаване на модерна организация на търга за рибни продукти.“ Все пак това следва да бъде ясно обосновано и обяснено, като се използва информация за сегашната ситуация/ какво съществува, както и предимствата и (потенциалните) недостатъци на този търг, влиянието върху сектора, потенциалните нежелателни последици за пазара (ако има такива), какви са областите, които са в най-голяма нужда и защо и др. *От тази гледна точка разделът започва чрез лобиране за приоритет, без основателна обосновка.*
- Документът следва да бъде специфичен за планинските и селските области на България, в които липсва разпределение на риба и потенциалните тържни предприятия биха имали смисъл от икономическа и финансова гледна точка и др.
- Същото наблюдение е валидно за стоковите продажби на едро и дистрибуционната мрежа. Макар че това може несъмнено да представлява важен приоритет за България, трябва да бъдат изложени аргументи в подкрепа на това.
- Като вземем предвид информацията на стр. 39, според която България няма „обединена и системна информация за сектора“, изглежда, че развитието на тържни предприятия и стокови продажби на едро следва да бъде допълнителен процес, основаващ се на солидно количество информация за пазара, търсенето, цените и това кои са най-подходящите локации за предвидената пазарна инфраструктура.
- Разделът освен това поддържа твърдението, че „пазарното позициониране на българските ферми не е конкурентно с производителите от ЕС-27 и на Балканите“ (стр. 26). Въпреки това разделът не заявява ясно какви са

слабостите (което също би следвало да присъства в SWOT анализ по ОПМДР), как те биха могли да бъдат отстранени, за да стане България по-конкурентоспособна, какви стратегически посоки/ алтернативни политики са възможни за България, как ЕФР е правил или се опитва да направи разлика през последните години? Затова България любезно се приканва да включи допълнителна информация в този смисъл.

- На стр. 27 са представени редица „тенденции за развитие“ според документа. Въпреки това България пропуска да посочи своята бъдеща позиция спрямо тези тенденции. Какви възможности избира тя и защо? Къде следва да бъде секторът в следващите години и как следва да бъдат разработени възможностите на ЕС? Специфична информация следва да бъде включена.

1.2. Финансиране на под-сектора „Аквакултура“

- Много добра описателна информация, но следва да бъде включен повече аналитичен анализ.
- На стр. 28 резюмираната информация от прилагането на мярка 2.1. по ОП „Морско дело и рибарство“ не споменава нищо за стратегическите насоки (ако има такива), следвани през този период на финансиране на аквакултури. Въз основа на това, както и на резултатите/ постиженията, могат да бъдат извлечени поуки за това дали същият подход следва да бъде продължен или е необходим нов такъв. Очевидно това може да бъде приложено към ОПМДР като обосновка за избора на финансиране на мерки в областта на аквакултурата.
- Постиганията се представят единствено от гледна точка на финансираните проекти - документът не казва нищо за постигнатата диверсификация, основите, изградени за бъдещи периоди, стратегическите насоки, създадени по време на периода на ЕФР, които могат да бъдат развивани и др. Тези аспекти следва да бъдат включени в документа.
- Документът споменава, че ще бъде създаден Консултативен съвет към Министъра на земеделието. Задължително е да се предостави повече информация за ролята на този орган, участието и начина по който той ще допринесе за постигане на стратегическите указания, които ще бъдат включени в МНПП.

1.3. Околна среда:

- Много добър информативен раздел, макар че не е ясно какъв анализ/ коментари/ забележки могат да бъдат предприети за поддържане на стратегически решения или препоръки за сектора и защо.

1.3.1. Реки

- В този раздел е предоставена много полезна информация, макар че не е ясно кои реки имат потенциал (ако има такива) за подпомагане/подкрепа на развитието на аквакултури и защо.

1.3.2. Езера и язовири

- Много полезна обща информация. Не става ясно обаче кои езера и язовири имат потенциал (ако има такива) за развитие и аквакултури и защо.

1.3.3. Крайбрежни морски води

- Разделът е ясен и всъщност включва анализ на потенциала на аквакултурите (като добри условия за молюски, неконкурентни за морска лястовица/костур и др.)
- Един аспект, който следва да бъде взет предвид от България е свързан с морските пространствени планове, които трябва да бъдат разработени, за да се оценят възможностите за развитие на икономически дейности (включително аквакултура) в крайбрежните морски води. Плановете не са ограничени единствено до географски карти, но ще включат и геологията на областта, качеството на водите, изискванията за екологична защита и др.

1.3.4. Подпочвени води

- Моля, включете налична информация за подпочвените води, която може да бъде полезна за бъдещото развитие на сектора.

1.4. Правни и административни разпоредби за околната среда във връзка с развитието на под-сектора „Аквакултура“.

- Секторът е в доста голяма степен завършен от гледна точка на описанието на законодателството, свързано с аквакултурата.
- Обаче никакъв анализ не е направен по отношение на потенциалното законодателно развитие, което се очаква или от което се нуждае секторът. Освен това анализ на влиянието (ако има такова) на правната рамка върху сектора на аквакултурите следва да бъде открит, така че да могат да бъдат идентифицирани потенциалните насоки за действие (включително от Консултативния съвет).
- По отношение на раздел 1.4.5. - Натура 2000 в България, е важно да се подчертаят ограниченията (ако има такива) и предимствата (ако има такива) на тези области за секторите на аквакултурите/ фермите. Това може да даде обратна връзка на ОПМДР във връзка с обосновката за избраните мерки за околната среда.

1.4.6. Защитени видове риби

- Как информацията в този раздел има роля / оказва влияние върху стратегическото решение за бъдещето на аквакултурния сектор в България? Има ли потенциални пилотни проекти, които могат да допринесат за опазването на дадени видове? Има ли обхват за включване във видовете

аквакултура, които са търсени на пазара, но са забранени за риболов? Има ли икономически аргументи за включване в системата на аквакултурите на специфични защитени видове? Тези аспекти следва да бъдат анализирани от раздела и да бъде изпратена обратна връзка за обосновка за мерките на ОП „Морско дело и рибарство.“

1.4.7. Състояние на биологичните ресурси на ценни видове във вътрешните морски води на България и Черно море.

- Не е ясно до каква степен е финансово и икономически изпълнимо за България да развива аквакултура калкан, което може да доведе до предимства от гледна точка на защитата на наличностите, след като в същото време удовлетворява пазарното търсене. Кратък анализ, приложим за бъдещото развитие на сектора в България следва да бъде съставен в раздела.

2. Стратегически подход към националните цели

- Единствената част от проблемите на сектора, открити на стр. 39, произхожда от анализа, включен в документа.
- Очевидно най-болният проблем е този за „липсата на обединена систематизирана информация за сектора“, което в основата си възпира развитието на анализа на сектора и надеждното прогнозиране на бъдещето. Но документът пропуска да открие в този раздел и в следващите раздели как той смята да се справи с тази ключова липса в качеството си на основния стълб за реалистично развитие на сектора в България. *България се приканва да уточни как възнамерява да се справи с този проблем в междинния период, преди всъщност да се започнат процедурите по практическо инициране на финансирането по ЕФМДР за сектора в България.*
- Разделът от стр. 40 не представя добавена стойност за придвижване напред на стратегическо решение - макар че някои от споменатите идеи могат да имат валидна приложимост за България (като диверсификацията на дейностите, пазарно-ориентирано проучване, иновации и др.). *Така както е съставен, разделът не предоставя ясна стратегическа цел за сектора на аквакултурата в България, макар че е спомената основната цел.*
- Основната изложена цел (стр. 40) „да бъде спечелено пълно предимство от предложеното финансово подпомагане ... въпреки подходящото разпределяне на ресурсите“, е по-скоро възможност, която подпомага сектора да постигне по-голяма (неидентифицирана) цел. Във вида в който е - целта, изложена от България неизбежно попада в капана на „харчене на средствата“ без ясна стратегическа насока.
- В крайна сметка ключовата цел за подобряване на конкурентоспособността на България следва да бъде подпомагана въпреки мерките, финансирани по ОП „Морско дело и рибарство“ и тази връзка следва да бъде използвана впоследствие в ОП.

2.1. Цел на националния растеж (2014-2020)

- Разделът (стр. 42) започва със споменаването, че определените оптимални дейности, диференцирани от различни производствени системи, *ще бъдат идентифицирани*. Същото е споменато за видовете риби и нерибни хидробионти с потенциал за диверсификация. Трудно е да се разбере *защо това не е направено в контекста на настоящите МНПП, тъй като то би могло да обоснове разпределянето/избора на мерки по ОПМДР*. Накрая, документът пропуска да спомене кога тези аспекти ще бъдат идентифицирани и каква ще бъде тяхната приложимост в този момент от време.
- По отношение на целта да се увеличи производствения капацитет, за да се постигнат производствени нива, характерни за подобни по население и територия държави в Европа (стр. 42), България любезно се приканва да предостави подробности за точните видове, за които обмисля да извърши диверсификация и как пазарните аспекти ще бъдат взети предвид, за да се избегнат потенциални негативни последици от (неуточнено) увеличаване на производствения капацитет.
- Тъй като предходните раздели на документа не предоставят специфична информация, България любезно се приканва да подпомогне с подробности за предвидените действия за „преструктуриране на фермите и добавяне на стойност към продуктите и извършените дейности“.
- България любезно се приканва да обясни как настоящият подход се различава от и/или гради на базата на ЕФР.
- Изглежда, че България следва посока, в която всички дейности (диверсификация, иновация, трансфер на експертен опит и др.), изразени в мерки, финансирани по ЕФМДР, имат еднаква значимост, без диференциране на техния приоритет. В този смисъл България следва да направи приоритизация на дейностите, които в крайна сметка ще доведат до диференциация на бюджетите, отпуснати по ЕФМДР и да обоснове броя на подпомаганите проекти - показатели за производителност по ОПМДР.
- *На стр. 44 (на върха на страницата) документите излагат анализ в рамките на 17 реда , който изглежда засега е най-задълбоченият стратегически анализ. Въпреки това анализът трябва да бъде разширен. Въпреки добрите страни, които споменахме, следва да бъде включена допълнителна информация за това какви възможности предлага политиката за структуриране и преструктуриране на сектора и защо. Какви видове иновации ще бъдат вземани предвид в аквакултурата? Какви видове с потенциал за износ ще съставят фокуса на сектора в бъдеще? Какви са предимствата спрямо недостатъците за финансиране основно на големи ферми в бъдеще (с повече от 100 т. производство) и др. Целият раздел следва да бъде съставен във връзка с тези 17 реда по изчерпателен и ясен начин.*

3. Опростяване на административни процедури.

- Описателни детайли са предоставени в раздел 3.1. „Оценка на ситуацията и националното ниво “са прекалено дълги и съдържат предимно правни

задължения. Този раздел следва да бъде значително намален - с някои аспекти, установени в Анекс.

- Освен това България следва да извърши фактически анализ в раздел 3.1. на правните изисквания, особено от гледна точка на резултатите/последствията/ограниченията, създадени за сектора на аквакултурите и как те могат да бъдат преодолени през бъдещия финансов период. Този подход ще предостави повече връзки между раздел 3.1. и 3.2. - Планирани дейности за намаляване на административната тежест.
- В раздел 3.2. документът следва ясно да представи ролята и предвидените компоненти на Консултативния съвет от експерти за развиване на аквакултури, който ще бъде създаден към Министерство на земеделието. Трябва да бъде представен график за създаване на този Съвет.

4. Като гарантира устойчиво развитие и растеж на под-сектора на аквакултурите чрез координирано пространствено планиране,

- България следва да представи ясно в раздел 4.1. какво е налично в момента от гледна точка на пространствено планиране и как инструментите могат да бъдат практически използвани от сектора/ колко достъпни са те. В това отношение не е ясно какво се има предвид с национална концепция за пространствено планиране - това инструмент за практическа употреба ли е, или просто концепция за бъдещо развитие на специфични инструменти? Географската информационна система активна и достъпна ли е? Може ли тя да бъде използвана от сектора сега или в бъдеще (напр. къде)?
- По отношение на раздел 4.2. - Бъдещи мерки за насърчаване на пространственото планиране - България любезно се приканва да обмисли разработването на морски пространствени планове, които не са налични и които ще бъдат финансирани от фондовете на ЕС в следващия период. В това отношение определени практически очаквания на сектора за аквакултури могат да бъдат вложени в тези планове, така че те да могат да подпомогнат бъдещото развитие на сектора.
- Освен това в раздел 4.2. документът споменава на стр. 55, че „карта с определени области за аквакултура ще бъде проектирана и публикувана...“ Любезно приканваме България да укаже график и вид информация, предоставени от тези карти, за да гарантира използваемостта на тези карти от сектора.
- По отношение на раздел 4.2. отбелязваме факта, че пространственото планиране не е свързано единствено с картите, но също и с ИТ бази данни и инструменти за планиране, които могат да обслужват по-добре използването на територията за тези икономически дейности, за които тя е подходяща във връзка с комбинацията от икономически, географски, екологични и др. условия. Тези аспекти също следва да бъдат взети предвид в този раздел и да се анализира тяхната роля за бъдещото развитие на сектора на аквакултурите в България.

- Не е ясно как концепцията за воденото от общностите местно развитие е свързана с пространственото планиране на дейностите, особено с аквакултурата. Моля, дайте допълнителни подробности.

5. Подобряване на конкурентоспособността на сектора на аквакултурите

- Това следва да бъде ключова стратегическа част на документа. За съжаление тя не е такава.
- В раздел 5.1. - Оценка на ситуацията на национално ниво, документът изследва основно концепцията за „конкурентоспособността“ и нейните аспекти. Разделът признава, че има нужда от индивидуални решения за (неуточнените) предизвикателства и възможности, но му липсва конкретика. Анализът е по-скоро неутрален, без ясно позоваване на българския сектор „Аквакултура“
- Отново на стр. 58 МНПП споменава отново, че България трябва изцяло да се възползва от (в каква степен?) предложеното подпомагане по ЕФМДР за икономически растеж чрез подходящи (каквото и да означава това?) отпуснати суми за аквакултура... Отново това изглежда се счита по-скоро цел, отколкото възможност за постигане на планирана конкурентоспособна цел. Наборът от действия (4 подточки) не изглежда да следва каквато и да било приоритизация на нуждите.
- Въпреки анализа, изложен в подробния Анекс - SWOT анализ на сектор „Аквакултура“; и резюмиран в раздел 5.1.1. , горните действия не се отразяват / превръщат в решения за бъдещото стратегическо развитие на сектор „Аквакултура“ в цялостния документ. *България следва да обърне внимание на тази основна слабост на документа.*
- Много добро представяне на центровете за изследвания в т. 5.2., което взема предвид техните силни страни. Въпреки това, моля да приоритизирате мерките, споменати в т. 5.2.1. в съответствие с нуждите на сектор „Аквакултура“ и да ги свържете с проектите, включени в ОП „Морско дело и рибарство“ (10 проекта върху иновациите, споменати на стр. 52 от ОП „Морско дело и рибарство“).
- Моля да приоритизирате мерките в т. 5.2.2. и да ги свържете с нуждите на сектор „Аквакултура“. Тъй като те понастоящем изглеждат повече като списък за пазаруване, отколкото като обосновани серии от мерки, които да се използват за постигане на по-високо ниво на конкурентоспособност за сектора.

6. Насърчаване на еднакви условия за операторите, като се използват техните конкурентни предимства.

- Разделът следва да се позове на действия, предназначени за гарантиране на равни конкурентни условия за операторите в сектора - като еднакъв достъп до информация (упоменат съвсем практически на стр. 65), прозрачност на законодателството и др.

- Въпреки това секторът също така излага и въпроса за потенциална „стратегия за развитие на органично производство“ и нейният потенциал за постигане на разлика за България. *Това е много интересен и важен подход, но той следва да бъде анализиран при обсъждането на подобрението в конкурентоспособността на сектора - раздел 5. България се насърчава да изследва тази позиция в подходящия раздел, особено на стр. 15 от ОП „Морско дело и рибарство“, където са описани силните страни, се споменава, че „по-голямата част от фермите са органични поради производствените методи с нисък интензитет“.*
- България споменава на стр. 65, че „ще бъдат изготвени добри практики в аквакултурите, заедно с операторите в сектора“. В този контекст сертифициращ орган, който да установи прилагането на тези практики се счита за необходим. *България любезно се приканва да предостави подробности за графика за изготвяне на тези предназначени практики, както и за ролята, свързана със сертифициращия орган.*

7. Управление и партньорство

- Раздел 7.1. Взаимоотношенията с приоритетите на ОП за разпределението на средствата по ОП „Морско дело и рибарство“ следва да бъде сериозно преосмислено, така че то да се счита за ясна обосновка на сумите, поискани от България по ОП „Морско дело и рибарство“ за мерките, подкрепящи сектора.
- Раздел 7.1. следва да бъде връхната точка на цялата аргументация, представена в МНПП, но той не успява да постигне това. *Документът излага общи аспекти, които не са от стратегическа важност за обосновката на разпределянето на средства по ЕФМДР. Като цяло аргументи за разпределяне на средства по ЕФМДР, включени в ОПМДР, липсват.*
- Освен това не е ясно как ОПМДР и МНПП се явяват логическо продължение на работата, извършена по ЕФР.